

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 16.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot**.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- **ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;**
- **ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.**

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (2) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
 - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
 - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Ókori görög művészet (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Zeusz
- b) Olümpia / Olympia (*Nem fogadható el: Olimpia.*)
- c) Pheidiász
- d) Athén

2. Iszlám vallás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) zsidó (vallás), kereszténység / keresztény (vallás) (*A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatók*)
- b) Mohamed
- c) Jézus Isten fia / Jézus az egyik isteni személy / Szentháromság (*A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható*)

3. Középkori magyar gazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) kapuadó
- b) (jobbágy)telek / porta
- c) (arany)forint
- d) Károly Róbert / I. Károly

4. Angol alkotmányos monarchia (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A felsőházban a papság és nemesség jelent meg személyesen, míg az alsóházban a polgárság választott képviselői ültek.		x
b) Fokozatosan kialakult a parlamentáris kormányzás; a király a parlamenti többség vezetőjét nevezte ki miniszterelnöknek.	x	
c) A parlament szabályozta az állami jövedelmeket, és engedélyezte a fegyveres erők felállítását, ezáltal ellenőrizte a végrehajtó hatalmat.	x	
d) A király személyében az állami és egyházi hatalom összefonódott, ezért a papság megőrizte kiváltságait (pl. önálló igazságszolgáltatás, egyházi vagyon).		x

5. Mohácsi csata (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Oszmán Birodalom / Török Birodalom / oszmán(ok) / török(ök)
- b) (I. vagy II.) Szulejmán
- c) II. Lajos
- d) nehézlovasság / páncélos lovasság / lovagok (*Elfogadható még: lovasság.*)

6. Felvilágosodás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Fogalom	Pont sorszáma
a) népfelség elve	3.
b) hatalmi ágak elválasztásának elve	16.
c) társadalmi szerződés	2.
d) lelkiismereti szabadság	10.

7. Kossuth programja (Összesen 4 pont.)

- a) 2. (0,5 pont)
- b) latin (1 pont)
- c) A magyar lett az államnyelv. (*Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.*) (1 pont)

d)

1. A magánéletben megengedhetőnek tartotta. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)* (0,5 pont)

2. A közéletben elutasította vagy elutasította, hogy az országnak több hivatalos nyelve is legyen. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)* (0,5 pont)

e) 6. (0,5 pont)

8. A nők helyzete (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) Nőtt a munkát vállaló nők aránya / száma vagy Sokan vállaltak munkát (hadi)ipari üzemekben. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

b) A férfiak közül sokan a frontokon harcoltak vagy Növelni kellett a (hadi)ipari termelést. *(Más, tartalmilag hasonló válasz is elfogadható.)*

c) választójog vagy szavazati jog

9. Magyar külpolitika az 1920-as években (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Szerb–Horvát–Szlovén Királyság vagy Jugoszlávia

b) Olaszország vagy Olasz Királyság

c) Ausztria

d) Szovjetunió vagy Szovjet-Oroszország

10. Rákosi-korszak (Összesen 3 pont.)

a) C, D *(A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatóak.)* (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

b) Ezzel lehet megalapozni a jövőbeli fellendülést vagy A fejlődés érdekében takarékosagra van szükség. *(Más, tartalmilag hasonló válasz is elfogadható.)* (1 pont)

c) tervgazdálkodás / tervgazdaság / tervtuasításos rendszer (1 pont)

11. Fejlődő országok (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) Az ország területének legnagyobb része terméketlen (sivatag) vagy Mezőgazdasági művelésre alkalmas területek szinte kizárólag a Nílus völgyében vannak. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

b) A népességgrobbanással vagy A népesség gyorsabban nő, mint a megművelhető terület. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

c) B

12. Nemzeti és etnikai kisebbségek (Összesen 4 pont.)

a) 7. vagy 12. (0,5 pont)

b) 17. (0,5 pont.)

c) 7. (0,5 pont)

d) 4. (0,5 pont.)

e) cigány (vagy roma), német, szlovák, horvát, román, ukrán, szerb, szlovén, lengyel, görög, bolgár, ruszin, örmény *(A felsoroltak közül bármelyik négy, bármilyen sorrendben elfogadható.)* (Elemenként 0,5 pont.)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. Középkori mezőgazdaság (rövid)**

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a földművelésben az ezredforduló táján lezajlott változásokat mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a földművelési módszerek, eszközök fejlődésének hatása a demográfiai viszonyokra).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a változások az ezredforduló táján vagy a középkorban zajlottak, és utal arra, hogy Nyugat-Európából (az egykori Frank Birodalom területéről) indultak ki.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. mezőgazdaság, föld, népesség, nyomásos gazdálkodás.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy elterjedt a (két-, három)nyomásos gazdálkodás, és ismerteti ennek működését (a földterület egy részét évről évre váltogatva pihentették, másik részét bevetették) vagy tesz egy megállapítást a jelentőségével kapcsolatban (pl. nőtt a megművelt terület, lassabban merült ki a föld, nagyobb szervezettséget igényelt).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a földművelésben lezajlott technikai változásokat, és rávilágít demográfiai hatásukra. T Rögzíti, hogy elterjedt a nehézeke használata, és megállapítja ennek jelentőségét (pl. mélyebben felszántotta a talajt, keményebb talaj felszántására is alkalmas volt) vagy megnevezi ennek egy következményét (pl. lovak alkalmazása a szántásnál, szügyhám használata, patkolás terjedése, hosszú parcellák kialakítása). T Rögzíti, hogy a népesség növekedett, és megállapítja, hogyan függött ez össze a földművelésben lezajlott változásokkal (pl. ösztönözte a fejlődést, a növekvő terméshozam / egyenletesebbé váló termelés következménye volt) vagy ez előfeltétele és következménye is a leírt folyamatoknak.	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

14. Nácizmus		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a fajelmélet szerepét mutatja be a náci ideológiában. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. emberi „fajok” közti értékkülönbség, „fajok harca”).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a nácik (Hitler) 1933-ban jutottak hatalomra Németországban vagy a fajelmélet érvényre jutása a nemzetiszocialista Németországhoz kötődik (1933–1945).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. propaganda, nemzetiszocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a kép valamelyik lényegi elemét (pl. fekete bőrű zenész majomszerű vonásai, Dávid-csillag), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nácik alacsonyabb rendűnek tartották a színes bőrűeket / a zsidóságot, a „fajok” közti különbségeket biológiai eltérésekkel magyarázták, a nácik bűnös zenének tartották a jazzt).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a fajelmélet szerepét a náci ideológiában, és feltárja ennek összetevőit. T Rögzíti, hogy a nácik az emberiséget különböző értékű „fajokra” osztották fel, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fajelmélet valójában áltudomány, a germán / az árja faj a legmagasabb rendű, a zsidóságot „parazita fajnak” / a legveszélyesebb ellenfélnek tartották, a „szociáldarwinizmus” összefüggést feltételezett az állatvilág és az emberi társadalom törvényei között). T Rögzíti, hogy a nácik szerint a világban a fajok között harc dúl, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. kultúrateremtésre csak a magasabb rendű fajok képesek, a második világháború is a fajok háborúja, a szövetségesek fajilag alacsonyabb rendűek, a zsidóság áll a németellenes erők mögött, a különböző fajoknak különböző társadalmi szerepet szántak).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

15. Erdély

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az Erdélyi Fejedelemség rendi nemzeteit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a rendi nemzetek kiváltságos csoportok és nem etnikumok).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az önálló Erdélyi Fejedelemség a XVI–XVII. században állt fenn / a rendi kiváltságok Erdélyben egészen 1848-ig megmaradtak, illetve utalhat Erdély földrajzi elhelyezkedésére.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. rend, szász, székely, kiváltság.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a székelyek kiváltságait (adómentesség és katonáskodás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. feladatuk a keleti határ védelme volt, kiváltságaikat küzdelmek árán sikerült megőrizniük, kiváltságaik a nemességhez hasonló kollektív jogokat biztosítottak nekik, helyzetük már archaikusnak számított).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az Erdélyi Fejedelemség rendi nemzeteit, és feltárja ezek etnikai hátterét. T Rögzíti, hogy az Erdélyi Fejedelemségben három rendi nemzet, a magyar, a székely és a szász létezett, és kiváltságaikkal kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csak a kiváltságos rétegek voltak a rendi nemzetek tagjai, területi autonómiával bírtak, részt vettek az országgyűlésen). T Rögzíti, hogy a rendi nemzetek nem estek egybe az etnikumokkal / nyelvi közösségekkel, és megállapítja a rendi nemzetek nyelvi hátterét: a magyar és székely nemzet magyar nyelvű, a szász pedig német nyelvű volt <i>vagy</i> megállapítja, hogy a román nyelvű lakosság nem alkotott rendi nemzetet.	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

16. Államalapítás		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a kereszténység terjesztésének szerepét és az egyházszerkezet kialakítását ismerteti a magyar államalapítás során.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a magyar egyházszerkezet sajátosságait.</p> <p>Az elemzés feltárja, hogy a kereszténységnek alapvető szerepe volt a királyi hatalom, az európai mintájú társadalom és az új szokásrend kialakításában.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy I. (Szent) István 997–1038 között uralkodott vagy 1000/1001 fordulóján koronázták Magyarországot királyává.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. keresztény, egyház, püspök, tized, királyság, kolostor.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a törvény tartalmát (pénzbüntetés és vezeklés gyilkosság esetén), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egyházi és világi büntetés is van, különbséget tesz a tettes társadalmi helyzete alapján, vérbosszú-ellenes törvény).</p> <p>T Rögzíti a tizedfizetés kötelezettségét, és megmagyarázza annak tartalmát (a termény egytizede az egyházat illeti).</p> <p>T Rögzíti, hogy a kép a királyi párt templomépítőnek / egyházalapítónak ábrázolja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az uralkodó az egyház legfőbb adományozója, keresztény királykép, Gizella szerepe a nyugati minták átvételében, István személyes keresztény meggyőződése).</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a kereszténység terjedésének a szerepét az államalapításban, és feltárja az egyházalapítás folyamatát.</p> <p>T Rögzíti, hogy a kereszténység felvétele és az államalapítás Géza és I. István műve volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a királyi hatalmat az egyház legitimálja, megjelentek a keresztény / nyugati hatalmi jelvények, a Német-római Császársággal való békét is elősegítette, a pápasággal való kapcsolatfelvétel / koronakerés a nyugati /</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>keresztény világba való beilleszkedés szándékát jelzi).</p> <p>T Rögzíti, hogy az egyházalapítás az államalapítás szerves része, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. tíz egyházmegye / püspökség alapítása, önálló érsekség szervezése, független magyar egyházszervezet, plébániahálózat kiépítése).</p> <p>T Rögzíti a kereszténység felvételének valamelyik kulturális összetevőjét (pl. kolostorok alapítása, latin nyelvű írásbeliség megjelenése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. beilleszkedés a nyugati/keresztény kultúrkörbe / Európába, az első magyarországi írásos források megjelenése, a kereszténység előtti kultúra háttérbe szorulása, iskolák megjelenése) <i>vagy</i> rögzíti a keresztény szokások / szabályok megjelenését a törvényekben, és bemutatja valamelyik konkrét törvényt (pl. tíz falunkénti templomépítés, vasárnapi munkatiltalom, kötelező templomba járás).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

17. Szatmári béke**(rövid)**

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a szatmári békét mutatja be.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a békeszerződésben foglalt jogok biztosították az ország birodalom belüli önállóságát).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szatmári békét 1711-ben kötötték, és utal arra, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom része volt.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. szabadságharc, béke, országgyűlés, kuruc.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a forrás alapján legalább kettőt a békeszerződésben szereplő jogok közül (pl. vallásgyakorlásra vonatkozó törvények tiszteletben tartása, országgyűlések tartása, kiváltságok és szabadságjogok megőrzése, országos méltóságok viselése), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. fennmaradt a rendi dualizmus, megerősítették a rendi jogokat, helyreállt a rendi alkotmány).</p>	<p>0–4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a békeszerződés tartalmát, és feltárja a békekötés előzményeit, körülményeit.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szatmári béke a Rákóczi-szabadságharcot zárta le, és tesz egy megállapítást a békekötésre vonatkozóan (pl. az udvar és a magyar rendek kompromisszumot kötöttek, a kuruc sereg katonailag vereséget szenvedett, a szabadságharc résztvevői kegyelmet kaptak, II. Rákóczi Ferenc ellenezte a békekötést).</p> <p>T Rögzíti, hogy Magyarország a birodalmon belül önálló maradt, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. kudarcot vallottak az udvarnak az egységes birodalom kialakítására irányuló törekvései, az udvar lemondott a [nyílt] abszolutista törekvéseiről, Magyarország elkerülte Csehország sorsát, a rendeknek le kellett mondaniuk a korábban kikiáltott függetlenségről).</p>	<p>0–6 [nem adható: 1 és 4]</p>
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

18. Budapest fejlődése**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően Budapest dualizmus kori fejlődését mutatja be.</p> <p>Ismerteti Budapest fejlődésének legfontosabb jellemzőit.</p> <p>Rávilágít a fejlődés mozgatórugóira, jelentőségére.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy dualizmus korának az 1867 és 1918 közötti időszakot nevezzük, és tisztában van azzal, hogy Budapest Magyarország fővárosa volt.</p>	<p>0-4 [nem adható: 1 és 3]</p>

Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat pl. város, népesség / lakosság, közlekedés, ipar.</p>	<p>0-4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy adatot Budapest népességének változására vonatkozóan a forrás alapján (pl. több mint háromszorosára nőtt, a budapesti lakosság aránya az ország lakosságán belül nőtt) és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. gyorsabban nőtt a főváros lakossága, mint az országé, jelentős volt a bevándorlás a fővárosba).</p> <p>T Rögzít egyet a táblázat adataiból kiolvasható lényegi változások közül (pl. magyarosodás történt, a kizárólag németül beszélők száma jelentősen csökkent), és megemlíti ennek egy okát (pl. asszimiláció, a bevándorlók többsége magyar anyanyelvű volt) <i> vagy </i> megállapítja, hogy jellemző maradt a többnyelvűség.</p> <p>T Rögzíti, hogy elindult a villamosközlekedés / kiépült a tömegközlekedés, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ezt a város területének / a lakosságnak a növekedése tette indokolttá, felgyorsult a közlekedés, modern közlekedési eszközök jelentek meg).</p>	<p>0-8 [nem adható: 1 és 5]</p>
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja Budapest fejlődésének legfontosabb mozzanatait, és feltárja a változások jelentőségét.</p> <p>T Rögzíti, hogy egyesítették Pestet, Budát és Óbudát, és tesz egy megállapítást Budapest nemzetközi jelentőségével kapcsolatban (pl. európai viszonylatban is gyorsan fejlődött, a korszak végén Európa tíz legnagyobb városa közé tartozott, világvárossá vált) <i> vagy </i> Budapest közlekedési jelentőségével kapcsolatban (pl. centrális elhelyezkedés).</p> <p>T Rögzíti, hogy a korszakban jelentős (köz)építkezések zajlottak, és legalább két példát (pl. Parlament, Mátyás-templom, Budai Várkastély, Opera, Sugárút, rakpartok, hidak) <i> vagy </i> tesz egy érdemi megállapítást az építkezésekkel kapcsolatban (pl. tervszerűen zajlottak, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa irányította, a millenniumi ünnepek is ösztönözték).</p> <p>T Rögzíti, hogy iparosodás zajlott (pl. ipari üzemek létesítése, ipari negyedek kiépülése), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a főváros volt az ország gazdasági központja, itt működött a feldolgozóipar jelentős része, a fejlődést az ipari forradalom ösztönözte) <i> vagy </i> rögzíti a modern életforma néhány jelenségét (pl. kávéházak, mozik, autók, áruházak, tömegkultúra) és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. elsődlegesen a fővárosban terjedtek el, összefüggtek a polgárosodással).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

19. Trianon (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a trianoni béke hatását mutatja be a magyar iparra. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. nyersanyagforrások és feldolgozóipar elválasztása, piacszűkülés).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a trianoni békét 1920. június 4-én írták alá, és Magyarország elvesztette területének kétharmadát <i>vagy</i> rögzíti a konkrét területi veszteségeket.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipar, piac, állam, védővám, külkereskedelem.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az ipari termelés valamely változását (pl. nehézipari ágazatokban visszaesés, textiliparban és energiatermelésben bővülés), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. összességében gazdasági visszaesés következett be, a nehézipari visszaesés a nyersanyag lelőhelyek elcsatolásának következménye, a textiliparnak jót tett a szuverenitás, az energiaipar modern ágazat).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a trianoni béke ipari vonatkozásait, és feltárja hatásukat. T Rögzíti, hogy a trianoni békeszerződéssel fontos nyersanyagforrások veszttek el Magyarország számára, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez elsősorban a nehézipart sújtotta, ehhez képest túlméretezett volt a feldolgozóipar). T Rögzíti, hogy a határhúzás következtében nehezebbé vált az értékesítés, és megnevezi ennek valamelyik okát (pl. vasúthálózat szétzilálása, terület-elcsatolások miatt szűkebb felvevőpiac, az utódállamok protekcionizmusa)	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	/ védővámjai, a Monarchia gazdasági egysége felbomlott).	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

20. Rendszerváltás**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a rendszerváltást mutatja be. Ismerteti a rendszerváltás 1989 ősze és 1990 tavasza közt történt legfontosabb eseményeit. Rávilágít arra, hogy demokratikus átalakulásra került sor. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a köztársaságot 1989. október 23-án kiáltották ki, az első szabad választásokra pedig 1990-ben került sor. Utal arra, hogy Magyarországon a rendszerváltásig szovjet seregek állomásoztak <i>vagy</i> az ország a pártállam időszakában a szovjet tömb tagja volt.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat pl. pártállam / diktatúra, demokrácia / demokratikus rendszer, ellenzék, párt, rendszerváltás / rendszerváltozás, köztársaság, választások.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy fontos tény az Ellenzéki Kerekasztalról a forrás alapján (pl. ellenzéki szervezetek összefogásának köszönhetően jött létre, tárgyalásokra kényszerítette az állampártot) és tesz egy érdemi megállapítást a tárgyalások eredményére, jelentőségére vonatkozóan (pl. ezeken körvonalazódott a demokratikus átalakulás programja, az átalakulás békés úton valósulhatott meg). T Rögzíti, hogy 1989 őszén módosították az alkotmányt, és tesz egy érdemi megállapítást a forrásban szereplő módosításról (pl. megszüntette a párt és az állam összefonódását, véget vetett a pártállami rendszernek). T Rögzíti, hogy megkezdődött a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az ország visszanyerte függetlenségét, a kivonulásról szovjet–magyar egyezmény született, a változások alapvető oka volt a Szovjetunió meggyengülése).	0-8 [nem adható: 1 és 5]

<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a rendszerváltás legfontosabb eseményeit és feltárja jelentőségüket.</p> <p>T Rögzíti, hogy kikiáltották a köztársaságot, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. korábban népköztársaság volt az államforma, ezzel vette kezdetét a 3. köztársaság időszaka, az 1956-os forradalom kirobbanásának évfordulóján került rá sor).</p> <p>T Rögzíti a többpártrendszer létrejöttét <i>vagy</i> az alapvető szabadságjogok érvényesülését, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. véget ért a diktatúra időszaka, demokratikus rendszer jött létre, alkotmánymódosítással tették lehetővé, a pártok egy része a korábbi ellenzéki mozgalmakból nőtt ki).</p> <p>T Rögzíti, hogy demokratikus / többpárti választásokat tartottak, és tesz egy érdemi megállapítást ennek eredményével kapcsolatban (pl. az MDF / Antall József vezetésével alakult kormány, jobboldali / konzervatív kormány alakult, a korábbi állampárt utódpartja ellenzékbe szorult).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p>	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	<p>0-8</p>
<p>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</p>		<p>42</p>
<p>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</p>		<p>21</p>

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

1. feladat:

- a) www.thegorgeousdaily.com
- d) portal.bentonvillek112.org

8. feladat: iwm.org.uk, anglonautes.com

10. feladat: Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp. 2003.

11. feladat: Afrika és a Közel-Kelet földrajza. Szerk.: Probáld Ferenc. Bp. 1996.

13. feladat: Kaposi József–Száray Miklós: Feladatgyűjtemény az új történelem érettségihez. Szóbeli. Bp. 2005.

14. feladat: danajohnhill.com

16. feladat: hu.wikipedia.org

18. feladat: Budapest története IV. Szerk.: Vörös Károly. Bp. 1978.